

FOAIA POPORULUI

Organul partidului național-țărănesc.

<p>Prețul gazetei : Pe an 15 cor. Pe jumătate de an 8 " Pentru străinătate 20 "</p>	<p>Redacția și administrația : Cernăuți, strada Catedralei 6. Apare în fiecare Duminică.</p>	<p>Inseratele : Un rând petiu odată 40 bani De două ori . . . 70 " De trei ori . . . 100 " Un număr costă 30 bani.</p>
--	--	---

Aurel Onciul.

Vlădicii.

Igumenul sfintei mănăstiri Dragomirna, Ipolit Vorobchievici, este numit de Împăratul archimandrit de scaun. După obiceiul țerii, lumea îl va primi ca pe fiecare om ajuns la putere, cu urale neasfârșite, cu cântece de osana și cu metanii; noi nu o facem, pentru că nu ne plac astfel de deprinderi orientale. Pentru aceea îl întimpinăm cu dragoste fiiască și cu încredere, pentru că-l știm om de omenie, bărbat întreg și preot vrednic, care cu sfințenie și-a împlinit pururea datoria. Nu ne îndoim că și-o va împlini și pe viitor, îndeosebi acuma, când i se pun pe umeri dătorii de tot mari. Căci archimandritul Vorobchievici este chemat să scoată biserica din halul în care a ajuns, să o puie pe o temelie largă și sănătoasă și să-i asigure viitoriul. Astfel Domnia lui este vlădica viitorului.

Lui i se pune însă în cale vlădica trecutului, Metropolitul Repta. Și el om de omenie, bărbat întreg, preot vrednic. Ca profesor, el, ca să vorbim cu poetul, lucea în cler ca »și fecioara între sfinți și luna între stele«. Toată lumea îl dorea și-l cerea în capul bisericii. Când s'a urcat în scaun, a fost primit cu urale nesfârșite, cu cântece de osana și cu metanii. N'a fost vlădică în Bucovina, care să fi fost întimpinat cu atâta dragoste fiiască și cu atâta încredere.

Însușiile lui bune și le-a păstrat, neștirbite. Cu ele împreună însă, pe încetul au ieșit la iveală — precum nu poate fi altfel — și amintirile sale din copilărie, vederile cu cari a crescut,

întărindu-se paș cu paș cu bătrânețele crescânde. Coborător dintr'o vechie familie răzăsească, el nu a fost în stare să se lepede de credința de »șleahță«, că omenimea se împarte în »pane«, (domni) înaintea cărora trebuie să te inchini, și în »mojici« (țerani), pe cari trebuie să-i calci în picioare. Câtă vreme Preasfințitul era profesor, credința aceasta nu avea prilej să se arete în vazut. De urma ei am dat întâia oară înainte de 15 ani. La 1903 adică, eu, fiind de părerea, că izvorul tuturor relelor politice din țeară era chipul greșit de alegere, de pe atuncia, care ne lăsa în știrea căpitanilor și ne făcea robi ai stăpânirii, stăruiam mereu să schimb legea de alegeri, ca să pun în picioare pe țerani, și l'am rugat pe Metropolitul, archiepiscopul unei turme compuse în cea mai mare parte de țerani, să-mi steie în ajutor. Spre marea mea mirare am primit răspunsul, că el asta nu o va face nici odată. Căci — mi-a zis el din cuvânt în cuvânt — »țeranul este obraznic; dacă-i dai degetul mic, el vrea mâna întreaga, și dacă-l lași sub masa, el se suie pe masă«. Ca »șleahța« el nu putea să înțeleagă cum să strămtorez atotputernicia »panilor ghidecii« (boiarilor), cărora doară trebuie să te inchini.

La 1906, după ce schimbasem legea de alegeri și fără de Metropolit, stăruiam mereu pentru congresul bisericesc, ca să fărmlanțurile ce leagă biserica, precum fărmasem lanțurile politice ale țeranimii. Storsesem de la ministrul cultelor de atuncia, domnul Marchet, cuvântul, că va conchiema orișicând congresul, îndatăce o propune Metropolitul, și adusesem vestea aceasta Metropolitului până la Solca, unde petrecea cu prilejul vizitației canonice.

El nu numai nu a propus conchiemarea congresului, ci a făcut totul, ca să-l zădărnicească. Ca șleahță el nu putea înțelege, cum să strămtorezi atotputernicia »panoteților« (preoților) mari, cărora doară trebuie să te închini.

În urmă de zece ani stărui să fac să se vândă țeranilor gr. or., lipsiți și doritori de pământ, cari doară întâi au drept la fondul gr. or. arăturile fondului, din cari se îmbogățesc niște arendași de altă lege, fără să le lucre. Metropolitul s'a împotrivit în totdeauna cu îndărătnicie acestui plan binecuvântat, din cauze atât de ciudate, încât un om cu mintea întreaga nu le poate pricepe. Ca șleahța, el nu putea înțelege, cum să strămtorezi atotputernicia »jupânilor«, cărora doară încă trebuie să te închini.

Vederile preasfințitului fiind astfel, nu-i de mirare, că el, când prin solul său Evreinov, i-a început a-i vorbi »pan-ul pan-ilor«, (domnul domnilor), puternicul țar moscăcesc, a căzut în brânci și a crezut, că trebuie să-i facă pe plac. După modul de a gândi a șlehtelor, el nu a fost în stare să facă altfel, și întru atâta nu ai rost să-l osândești, pentru că omul în urmă nu poate altfel, decât cum este.

Numai că modul de a gândi al »mojicilor«, în punctul acesta, se deosebește de tot de cel al șlehtelor. După credința mojicilor, fiecare cetățean, în războiu, este dator să slujească împărăției și Împăratului ce o intrupează, chiar cu jertfa vieții sale. Drept aceia lucrătorii prin fabricile de arme trebuie să muncească pentru Împăratul, până își istovesc puterile, de mor fără de vreme cu miile; cătanele se luptă pentru Împăratul și mor cu sutele de mii; iar preoții trebuie să se roage pentru Împăratul chiar cu jertfa vieții. Dacă lucrătorul nu muncește pentru Împăratul său, ci pentru cel dușman, îl bagă în temniță; dacă cătana nu luptă pentru Împăratul său, ci pentru cel dușman, îl spânzură; numai preotului, dacă nu se roagă pentru Împăratul său, ci pentru cel dușman, nu i se întâmplă nimic, pentru că legea a uitat să amenințe cu pedeapsă și fărădelegea aceasta. Deoarece însă o astfel de purtare este tot așa de uricioasă, ca și purtarea lucrătorului ce muncește, sau a cătanei ce se luptă pentru Împăratul dușman, totuși și preotul rămâne vinovat în ochii oamenilor cinstiți. Și Metropolitul Repta nu s'a rugat numai pentru Împăratul dușman, și toată curtea și ostașii lui, ci a poruncit chiar tuturor preoților săi, să se roage și ei. El zice

că a făcut-o de silă, fiind amenințat cu moartea. Dară las' că Moscalii evlavioși nu s'au atins nici când de persoana sfințită a unui Metropolit, ci în cazul cel mai rău l'ar fi dus la țeara rusească, unde ar fi locuit și mâncat mai bine, decât a locuit și mâncat la Praga. Dacă mor pentru Împăratul sute de mii de flăcăi în floarea vieții, poate muri și un moșneag care și așa se află la pragul mormântului, și dacă mor pentru împărăție atâția codași, cu atâta mai mult trebuie să știe muri pentru ea un călugăr, vlădică, sfetnic al Împăratului. Odată trebuie să moară doară toți: Metropolitul Repta însă, ferindu-se chiar numai de umbra morții, s'a închinat mai bine Împăratului dușman. Să nu se mire deci, că turma nu mai vrea să meargă după el, că chiar preoții nu mai ascultă de el, că diregătoriile se feresc de dânsul și că-i este închisă ușa Împăratului.

El pentru sine poate este gata să îndure relele acestea. Dară ca Metropolit el intrupează în sine biserica, și drept aceea scăderile lui sunt totodată și scăderi ale bisericii. Prin firea sa de șleahță, el și așa, în vremea cărmuirii sale, cu toate însușiile bune ce le are, a făcut bisericii mai mult rău decât bine. Vroiește el, din nătângie, să o gătească cu totul de zile și cu dânsa și întregul nostru popor? Acesta, față de greșelele grele ale domnilor și-a păstrat cinstea și și-a spălat fața numai prin șiroaie de sânge. Au cuvine-i-se Metropolitului, să răpească turmei sale și micul folos al unor jertfe atât de strașnice? Că a greșit, a recunoscut el însuși, învoindu-se să rămâie la Viena și să se despartă de mireasa sa, de biserică. Ce se mai acață de niște acte păcătoase! Din sete de putere sau din rânza de șleahță. Lese-se de ele, și, cu toate greșelele făcute, turma chiar pentru jertfa adusă în urmă, îi va păstra o amintire bună.

S'a sfârșit vremea vlădicilor pentru pani și a sosit cea a vlădicilor pentru mojici. De aceea nu din pizmă, ci din adevărată iubire fiască îi zicem cuvintele minunatei doine a lui Eminescu: Inalt preasfințite părinte!

Las' archimandritului
Toată grija schitului!

Correspondență dela țară.

Recoalta cea nouă sau mai bine zis pânea albă așteaptă coasa și secera. Cel ce posedă pământ și a sămănat trebuie să-și bată acuma

capul cum să porceadă, ca să poată birui năcazul, ce-l aşteaptă. Lucrători de tot puţini şi grozav de scumpi. Acareturi de gospodărie lipsească, covali, rotari etc. deasemenea, aşa că de multe ori nici o pungă mare de bani nu-ţi ajută să poţi isprăvi ceva. Astăzi împlu în sat să pot afla săcerători, dară degeaba, că care s'ar şi afla cere 160 coroane şi mâncare pe 1 falce. N-ai voie să le ameninţi cu arătări la Căpitănie sau jandarmarie, căci cei puţini lucrători îndată zic că au lucrul lor sau că se duc la altul la lucru şi astfel n'ai ce mai căuta vreodată la poarta lor. Afară de aceasta cine este în stare pentru tot lucrul, ce se iveşte în gospodărie, să tot alerge la Căpitănie după lucrători cu tarif sau taxă prescrisă. Vrai să-ţi cumperi o trăsură de gospodărie, fără 2000 coroane nu o capeţi. O singură roată la căruţă, dacă vrei să-ţi-o faci noauă, costează 200 coroane. O singură potcoavă noauă de bătut la un cal costează 6 coroane. Un lucrător cu ziua cere 10—20 coroane şi mâncare. O păreche de papuci 300 coroane. O roliţă de aţă până la 16 coroane. Un muntean pentru o scândură cere 30—40 coroane, pentru draniţă de 20 ori mai scump, ca în timp de pace. Un chilogram de sapon mai bun pentru spălatul cămeşilor fără 100 coroane nu-l poți cumpăra. Ştie toată lumea, că Ruşii ne-au luat toţi caii şi trăsurile. Dacă posesorii de pământ au sămănat, atunci mii şi iarăşi mii de coroane au trebuit să deie pentru alţi cai şi alte trăsuri etc. Nevoia de fân de astă primăvară de pe vremea aratului nici nu mai vreau să o amintesc şi aş merge prea departe, dacă aş înşira pe toţi aceia, dela cari atârnă ţărănimea dela şes, care cuprinde pe fruntaşii şi mijlocaşii satelor noastre, sau pe aşa numiţii agrari.

Acuma dacă sunt toate aşa de scumpe, urmează fireşte, că şi pâinea trebuie să fie scumpă. În realitate însă se porcede din partea stăpânirii cu totul contrar. În gazeta D-Voastre am cetit tariful ministerial referitoriu la fixarea preţurilor pentru toate feliurile de grâne. Intre altele am aflat, că b. o. păpuşoiul se va revira cu 38 coroane suta de chile, grâul şi săcara cu 40 coroane etc. Înainte de câteva zile am aflat în Căpitănia din Suceavă, cumcă în toamna aceasta se va revira b. o. grâul cu 50 coroane suta de chile. Aşa ceva nu-i plată, ci un ruin grozav al gospodăriilor noastre ţărăneşti şi o nedreptate strigătoare la ceriu. Dacă toate sunt scumpe, pentru ce să fie pâinea ieftină?? Pentru

ce să asude agrarii lucrând din zori de zi şi până noaptea târziu, pentru ce să bage în pământurile lor o avere întreagă chiar de zeci de mii de coroane, ca apoi pe lângă munca perdută să fie şi banii daţi în numărare pentru lucru încă perduţi? Pentru ce să dăm noi agrarii la o lume întreagă pâinea noastră de pomană, când noauă nime nu ne dă de pomană nici o liţca?

Dacă vreau domnii de prin oraşe, muntenii, meseriaşii şi toţi socialiştii pâne ieftină, atunci vie la noi la ţară şi lucre ei singuri mulţimea mare de pământ rămasă pârlog. Dacă nu le ajunge domnilor leafa, ca să poată plăti pânea, atunci adaogă statul ceea ce lipseşte din bani. Dacă ştie cel sărac să ceară o plată aşa de mare pentru lucru, atunci trebuie el să ştie a plăti şi pânea într'un raport corespunzătoriu cu sâmbria sa. Dacă ştiu toţi neguţitorii şi meseriaşii cere dela agrari nişte preţuri încă nemaipomenite până acuma, dacă ştiu muntenii să ceară pentru scânduri, draniţe etc. preţuri de 20 ori mai mari ca pe vremea păcii, atunci vor ştie de unde plăti şi preţul adevărat al pâinii? Frate, frate, dară brânza pe bani.

Când se întâmplă, ca un ţeran dela şes să fie arătat că a vândut suta de chile de păpuşoi cu 600—800 coroane, atunci e dus între puşti la închisoare şi pedepsit destul de aspru. Dacă a luat însă un ciobotar 300 coroane pentru o păreche de papuci sau un covaliu 2000 coroane pentru o căruţă etc., atunci acestora nime nu le face nimic. Oare agrarii nu sunt cetăţeni austriaci cu aceleaşi drepturi ca şi ceialalţi locuitori ai Austriei?

Eu nu zic că la revirare să se plătească atâta cât se plăteşte cu ocaziunea vânzării ascunse, ci să se plătească atâta, ca economul cu paralele încassate să-şi poată acoperi spesele şi să aibă o răsplată pentru munca sa. Pânea albă în anul acesta e peste jumătate perdută din cauza secetei, ba de pe unele locuri nu se va putea scoate nici măcar sămânţa. În mediu răfuit vor putea să iasă de pe falce 6—8 coreţe. Atunci va primi gospodariul ca răsplată pentru munca şi cheltuiala de pe o falce 300—400 coroane. Vom vedea cine va mai sămăna sub astfel de referinţi şi în anul viitoriu atâta câmp!

Am fost informat, cumcă guvernul ţerii plăteşte pentru suta de chile de păpuşoiu adus din România până la 600 coroane. Oare de ce nu ne plăteşte stăpânirea austriacă aşa un preţ

și noauă celor din Bucovina, cari suntem su-
pușii credincioși ai Impăratului nostru? Și dacă
nu 600 coroane, apoi de ce nu ne plătește
măcar 200 coroane, căci acești bani pentru o
sută de chile de orișice pâne fac și între frați.
Iară dacă cel sărac n'are de unde plăti nici
200 coroane, atunci agrarii cu 50 coroane n'au
nici atât de unde acoperi spesele lor. A primi
măcar 200 coroane pentru pâne în anul al 5-lea
de război, așa ceva nu se poate numi jupală
sau hojje, ci o pretensiune cu totul justă, ba
chiar sfântă și fiecărui agrar. Ar fi o fătărnice
nerușinată, când cineva s'ar încumeta să le
arunce agrarilor lipsă de patriotism din cauza,
că aceștia nu voiesc să deie pânea lor cu prețul
fixat la masa verde de acei domni, cari nici nu
samănă, nici nu seceră și nici nu îmblătesc.
Suntem curioși să știm de unde au scos domnii
cei mari prețul de 50 coroane sau pe ce s'au
bazat și dela cine au luat informațiuni? Toate
greutățile războiului au zăcut mai mult pe umerii
agrarilor. Miliția și comisiile de recvizare nu
s'au băgat nici în ograda celui sărac, nici în
cea a meseriașului sau a domnilor, ci în cea
a agrarilor.

Pe noi agrarii ne-ați muștrat și D-Voastre
prea onoraților Domni dela »Foia Poporului«
și ne-ați aruncat în N-rul 24, că am fi ascuns
pânea și nu am vrea să li-o dăm la munteni.
De ascuns noi n'am prea putut ascunde, căci
comisia de recvizare ni-a controlat cu deamă-
runtul toată gospodăria, ba au împrăștiat chiar
și așternuturile din paturile, în cari dormim,
ca să vadă ori de nu ar afla vr'o 20—50 chilo-
grame de păpușoiu. Cu toate acestea însă Vă
spunem, că cu 50 coroane nici când nu vom
da de bună voie munca noastră și numai forța
și frica de pușcă ne va putea sili la așa ceva.

Pe noi agrarii fiecarele ne invidiază și
interesele noastre nime nu voiește să le ieie
în scut. Oare ce zic la toate acestea deputații
noștri?

Un agrar din districtul Sucevii.

Aurel Onciul.

Reedificarea României.

Un studiu al reformelor necesare.

(Urmare.)

Creditul și valuta.

Obiectul creditului îl formează capitalul
mobil, iar formula cea mai simplă a capitalu-

lui mobil este banul. Banii în toată lumea, în-
deosebi acuma după războiu, se prezintă în
prima linie în formă de bilete de bancă. Biletele
de bancă, la rândul lor, nu se pot emite, nici
în bianco, nici în infinit, fără să se devalveze
de sine, ci trebuie să fie acoperite, cel puțin în
parte. În România, conform art. 12 al legii din
17 April 1880, modificate prin legea din 31 maiu
1892, 40% din biletele de bancă trebuie să fie
acoperite cu aur, încât contingentul maximal al
biletelor de bancă nu peste trece poate limita
fixată cu suma de două și jumătate ori mai
mare a aurului de care dispune banca națională,
investită cu privilegiul de a emite bilete de bancă.

Aurul însă, abstrăgând de la faptul, că și
el în esență nu constituie o valoare stabilă și
reală, ci numai una labilă și imaginară, nu
este necesar ca mijloc de liberare, decât în
circulațiunea internațională. În circulațiune in-
ternă, în care biletele de bancă au curs obli-
gatoric, aurul este dispenzabil, dacă sunt im-
plinite numai două condițiuni principale, și anume
că biletele de bancă să fie acoperite cu valori
efective, și că să nu se emită într'o cantitate
care trece peste recerințele circulațiunii. Fiind
asigurată pe altă cale recerința de aur pentru
plățile internaționale, ceea ce ar avea loc în
România, în caz că s'ar concentra întregul
comerț exterior în mâna sindicatului amintit în
capitolul precedent, sau s'ar controla cel puțin
exportul și importul în alt mod potrivit, este
dată puțința de a emite, sub condițiunile amintite
mai sus, bilete de bancă, acoperite cu alte valori
decât cu aur. Acoperire mai bună însă nu există,
decât solul cultivabil cu valoarea lui reală, pu-
rura crescândă, și stabilimentele industriale cu
profituri sigure, indeosebi dacă biletele de bancă
nu se acopăr numai în parte, ci în totalitatea
lor. Nu încapă indoeală, ca bilete de bancă,
acoperite astfel, oferă cu mult mai mari garanții,
decât cele acoperite numai în cvota de 40% cu
aur chimeric, a căruia valoare, găsindu-se din
întâmplare un nou gisment bogat, poate mereu
scădea în pripă față de celelalte obiecte de
comerț. Spre a înlocui însă, la emisiunea bile-
telor de bancă, aurul cu pământul cultivat și cu
stabilimente industriale rentabile, nu-i de lipsă
decât de a mobiliza obiectele acestea, adică de
a le substitui prin scrisuri și obligațiuni, ipo-
tecate pe substanță și pe deasupra garantate de
stat, de a astringe banca națională să le lom-
bardeze până la o limită oarecare de siguranță,

de exemplu de 80% ale sumei nominale, luând dobânzi mai mari decât interesele de pe hârtiile lombardate. și totodată de a autoriza banca să emită, pe baza lombardului perfect și în cadrul lui, bilete de bancă. Modalitatea aceasta s'a practicat cu succes în Austria, cu prilejul repețitelor împrumuturi de războiu, și numai ea a produs rezultatul de miliarde, măcar că lombardul n'a avut de obiect, decât promisiuni nude ale statului, negarantate nici de o substanță. Aplicându-se ea și în România, cu cautele mult mai stricte, spațiul pentru emisiunea biletelor de bancă, prea restrins până acuma prin cantitatea pururea insuficientă a aurului disponibil, se lărgeste deodată până la 80% ale scrisurilor și obligațiunilor emise, garantate de substanță și de stat. Dacă pentru exproprierea suprafeței cultivabile se emit scrisuri de expropriare de aproximativ 7 miliarde și pentru industriile extractive, centralele electrice, clădirile rurale etc., obligațiuni de investițiune de alte 3 miliarde, banca națională obține autorizarea potențială de a emite 8 miliarde de bilete de bancă, deci a satisface toate trebuințele posibile de capital mobil în România. Necesitatea pelerinajelor la Viena, Berlin, Paris și Londra, obișnuite până acuma, pentru a cersi acolo împrumuturi de câteva milioane cu un curs modest și cu interese întrecute, se înlătură cu desavârșire. România poșede în sine un capital mobil de miliarde, și pe baza lui, banca națională poate acorda orice împrumut legitim, adevărat însă numai în cadrul hârtiilor lombardate. Dară chiar faptul acesta, împreună cu dobânda mai mare a lombardului, asigură automatic și împlinirea condițiunii a doua a acoperirii biletelor de bancă cu alte valori, și anume, ca biletele de bancă să nu se emită într'o cantitate care trece peste recerințele circulațiunii. Căci suma biletelor de bancă ce se pot emite atârnă de la suma efectelor ce se lombardează. Efectele însă din cauză că interesele lor sunt mai mici decât interesele lombardului, și lombardarea nemotivată cauzează deci o pierdere, firește nu se vor lombarda de public decât atunci, când sumele obținute din lombard aduc un beneficiu mai mare decât interesele efectelor lombardate, se pot deci eloca mai bine, ceea ce dovedește că se recer de circulațiune. În momentul în care sumele realizate prin lombard, deci biletele nou emise, trec peste recerințele circulațiunii, ele nu se mai pot fructifica mai bine și se reîntorc de sine la bancă spre

a disărcina beneficiul din interesele efectelor lombardate. Tot aceiași cale o iau prin mijlocul depunerilor și economiile făcute de public. Și biletele de bancă din cari se compun economiile, se întorc la banca națională, îndeosebi dacă în interesul naționalizării banilor se constituie un monopol de depuneri pentru banca națională sau o bancă românească de economii, afiliate băncii naționale, acomodând astfel automatic suma biletelor ce circulează întocmai recerințelor țerii. O devalvare a valutei este exclusă, pentru că nu circulează un ban mai mult, decât recere circulațiunea. Constanța valutei în circulațiunea internațională se apără prin activul bilanțului comerțului exterior, centralizat de sindicat sau controlat cel puțin de stat, țeara are în sine capitalul mobil ce-i trebui pentru investițiuni și se emancipează de străinătate. Publicul dispune de o monedă de tot sigură, și tot așa asigurate sunt și creanțele băncii, iar profitul ei crește mereu în proporțiune cu spațiul pentru emisiunea biletelor de bancă. Modalitatea propusă corespunde tuturor cerințelor și pe deasupra formează poate singurul chip în care s'ar putea consolida biletele neacoperite de fel, emise de banca națională în decursul războiului.

V. Școala.

Pe lângă sărăcia populațiunii rurale, cauzată de defectele organizației agrare de până acuma, al doile rău principal al României este lipsa de cultură a majorității populațiunii. Între aproape 1,200.000 copii în vârsta de școală o frecvențează numai 600.000 de mii sau 50% și absovează școala primară chiar numai vre o 50.000 sau 4%. Nu-i deci de mirare că 47% ale bărbaților și 80% ale femeilor nu știu ceti nici scrie. Continuând sistemul școlar de până acuma, ar trebui sa treacă încă multe decenii, pânăce s'ar înlătură analfabetismul. Dară chiar dacă s'ar înlătura cu totul, efectul acesta nu ar mai ajunge; căci referințele economice moderne nu cer de la individ numai să știe ceti și scrie, ci și o cantitate oarecare de cunoștințe speciale pe terenul profesiunii sale, apoi calități morale cum nu le desvoltă decât o educațiune rațională și în urmă și un grad mai înalt de rezistență fizică. Exigențele acestea nu le poate satisface nici odată sistemul actual al învățământului primar, bazat pe principiul externatului; căci în majoritatea covârșitoare a cazurilor, casa părințească, îndeosebi la țeară, nu oferă nici

spațiul, nici hrana, nici igiena, nici exercițiul necesar pentru dezvoltarea fizică a copiilor. Și mai rele sunt condițiunile pentru educarea morală. Numai puțini părinți dispun de calitățile necesare pentru a educa cum se cade copii. Multora le lipsește sau inteligența sau energia, alți chiar sunt modele rele pentru copiii lor. În urmă și instrucțiunea este insuficientă. Mersul la școală și îndărăpt consumă o mulțime de vreme, iar a casă, din cauza supravegherii insuficiente, ispita de a pierde timpul și de a nu învăța nimic este continuă și adese irezistabilă; nu arareori lipsesc și mijloacele de învățământ și în urmă o mulțime de cauze împiedică frecvența regulată a școlii.

Defectele acestea nu se pot înlătura cu desăvârșire, decât prin principiul internatului. Nu este de fel de lipsă a-l introduce cu sila, ceea ce față de conservatismul firesc al mamelor ar produce o rezistență pătimașă. Există un mijloc mult mai bun de a-l realiza, și anume întreținerea gratuită în internat. Aplicându-se modalitatea aceasta nu încapă îndoială, că după puțini ani, în decursul cărora s'ar manifesta superioritatea creșterii în internat, majoritatea covârșitoare a părinților, îndeosebi a celorla lipsiți de mijloace, își va da de voie și chiar cu bucurie copiii la internat. Cel puțin în Bucovina, afluența la internatele populare, create acolo din cauze naționale, a fost pururea enormă și totdeauna mai mare decât spațiul, disponibil. S'ar absentă numai copiii claselor mai avute, ai cărora părinți își pot permite luxul unei creșteri private cu cheltueala proprie. Dară a astringe și pe copiii aceștia la frecvența internatelor nu oste de lipsă, pentru că chiar starea materială mai bună a părinților garantează educarea normală a copiilor.

Avantajele creșterii în internate sunt evidente. De dezvoltarea fizică a copiilor, se poate griji prin localități spațioase, bine ventilate și încălzite prin o hrană sățioasă, nici întrecută, dară nici insuficientă, cât și prin exerciții gimnastice și chiar militare, cari să pregătească de cu vreme băieții pentru serviciul la oaste. Educația ar avea să se încredințeze unor persoane calificate, anume școlite pentru arta aceasta, fiind sprijinită de contactul continuu al copiilor între olaltă, care singur dezvoltă calitățile necesare pentru viața practică, iar instrucțiunea bazată pe o frecvență regulată ar putea folosi pentru scopurile ei întregul timp disponibil

al copiilor și astfel asigura succesul. Instrucțiunea fiind mai concentrată decât la sistemul de externat, ea lesne poate absolve obiectele elementare, religiunea, computul, scrisul, cetitul și gramatica limbei române într'un curs de trei ani. Alt curs, iarăși de trei ani, ar ajunge spre a înzestra în mod atât teoretic cât și practic copiii, cu băiați și fete, cu cunoștințele speciale, necesare în gospodăria casnică, în agricultură sau în meserie, după profesiunea ce și-o alege, pecând copii ce reflectează la studii mai înalte ar trece la școlile secundare. Astfel instrucțiunea primară împreună cu școlirea profesională în internat nu ar dura decât șase ani.

(Va urma.)

Știri mărunte.

Moaștele sf. Ioan cel nou dela Suceava, care în timpul războiului au fost dusă la Viena, ca să nu încapă în mâinile dușmanului, au fost iarăși aduse la Suceava și așezate cu deosebită solemnitate în 27 Iulie a. c. la locul vechiu. Despre serbarea aceasta vom reveni în numărul viitor.

Concert. Luni, în 5 August, află loc concertul anunțat al d-rei Viorica Ursulea c. Biletele ce au mai rămas se capătă încă la Berta Klein, Cernăuți, strada primăriei.

Dela Societatea Doamnelor Române. La 1 Septemvre se va deschide azilul din strada Cherescul Nr. 4 primindu-se 20 de eleve și 20 de copile orfane după militari căzuți, în războiu. Elevele trebuie să-și aducă așternut — mindir perină, cergă — și merinde de acasă, fiind imposibilă la oraș aprovizionarea în mod suficient. Elevele vor avea să inducă în petiția de primire ce alimente cât și în cari răstimpuri vor primi de acasă și trebuie cu ori ce preț să se prezinte chiar la începutul anului școlar, cu o cantitate corăspunzătoare de alimente. După cantitate alimentelor aduse se va fixa taxa lunară ce va trebui să solvească eleva. Copilele orfane cari se vor primi, trebuie să aibă vârsta de cel puțin 6 ani și vor fi ținute în orfelinat până vor termina școala primară, grijindu-se ca să aibă pregătirea necesară ca să se poată susține cât de curând singure.

Pentru supravegherea acestor orfani caută societatea o domnișoară — absolventă a școlii normale, a liceului sau a cursului fröbelian care va primi, afară de plata lunară, locuință și vipt. Damele cari doresc a primi supravegherea aceasta, tot așa și orfanii și elevele cari doresc să fie primite în azil au de a adresa petițiile înzestrate

cu certificate școlare și de botez până cel târziu în 20 August a. c. Dnei Olga Grigorovița, Cernăuț, strada școlii Nr. 11.

Se mai aduce publicului la cunoștință că și în internatul de fetițe din strada Armenilor Nr. 12 se vor primi 25 de eleve cu gazda, sub a celeași condiții ca și în azil. Elevele cari nu vor putea fi primite nici în azil nici în internat și merită a fi sprijinite vor căpăta o subvenție de cel mult 200 cor.

Deslușiri cu privire la condițiile de primire în azil și internat dau doamnele: Olga Grigorovița Cernăuț, strada școlii Nr. 11 și Vica Procopovici Cernăuț, strada reședinței Nr. 3.

Inființarea „Societății agricole de cumpărare și vânzare pentru Bucovina de sud, societate cu garanție limitată“. Duminică în 28 Iulie a. c. s'a înființat în Cernăuți o societate agricolă, care se va ocupa cu cumpărarea și vânzarea a tot felul de articole și produse agricole, precum alimente, mai ales păpușoiu, gunoiu artificial, nutrimente, semințuri, mașine economice, lemne, cărămizi și pietre pentru reedificarea țerii, etc. Cercul de activitate al societății cuprinde districtele polițice: Cernăuți, Gura-Humorului, Câmpulung, Radauți, Siret, Storojineț și Suceava. La înființare a fost prezent notarul i. r. Stefan cav. de Miculi și reprezentantul oficiului i. r. din Viena pentru alimentarea populațiunii, Dr. Zahnbrecher, care a numit societatea de comisionară pentru cumpărarea fânului și a paielor recviziționate de către stăpânire în numitele districte. Societatea va griji ca acțiunea ei să fie de așa fel, încât să nu mai producă neajunsurile care în lipsa ei au nemulțumit țăraniul anul trecut. Societatea își are sediul în Cernăuți, biroul se află în Palatul național, piața principală Nr. 3. Ca directori au fost unanim aleși: 1. Dr. Dori Popovici, proprietar; 2. Aurel Turcan, maestru silvic, membru în comitetul țerii și viceprezident al Centralei însoțirilor economice române; 3. Dr. Ipolit Tarnavschi, membru în comitetul țerii și director al însoțirii »Progresul«; 4. Zaharie Percec, secretar al însoțirii raiff.; 5. Vasile Sofroniuc, director al însoțirii raiff. din Roșă și proprietar și 6. Mihail Michiciuc, gospodar din Roșă. După împlinirea formalităților de legalizare din partea notarului, a mulțumit primul director Dr. Popovici reprezentantului ministeriului Dr. Zahnbrecher pentru cooperarea sa la înființarea societății, iar D-rul Zahnbrecher și-a

exprimat părerea de bine că a succes a întruni în aceasta societate de mare importanță economică proprietari, preoți, învățători și țerani spre cooperare comună. În 30 I. c. s'a prezentat direcțiunea societății sub conducerea primului director Dr. Popovici la președintele țerii, dl. conte de Etdorf. Dl. preșident a salutat cu bucurie înființarea societății, din a cărei program face parte și cooperarea la reedificarea țerii, și a promis că va sprijini și d-sa societatea întru ajungerea scopului pentru care s'a înființat. Societatea își va începe activitatea în proximele zile.

Caz de moarte. Advocatul Dr. Teofil Bendevschi, un distins membru al societății românești din Cernăuți, a repaosat subit Sâmbătă în 27 Iulie 1918 în etate de 49 ani la Cașovia, unde își făcea serviciul militar ca locotenent auditor.

Invitare

la adunarea generală a însoțirii de păstrare și credit pentru Berchișești și Corlata, îns. reg. c. gar. nem. în Berchișești, care se va ține Duminică, la 11 August st. n. 1918 la 1 oară p. m. în edificiul școlar cu următoarea:

Ordinea de zi:

1. Raportul directorului despre starea însoțirii.

2. Aprobarea socotelor anuale pe anii 1914, 1915, 1916 și 1917 și darea absolutoriului direcțiunii, cons. de contr. și visternicului precum și întrebunțarea venitului curat.

3. Alegerea direcțiunii, cons. de contr. și a visternicului precum și remunerarea lui.

4. Eventuale.

Neîntrunindu-se numărul recerut de membri la ora fixată, adunarea se va ține cu o oră mai târziu tot cu aceeaș ordine de zi și în acelaș local.

Berchișești, la 4 August 1918.

Niculai Velehorsch m. p.
director.

Calendar

Iulie 1918.

Ziua	Calendarul vechiu	Cel nou
Duminică	22 † Maria Magdalina	4 August
Luni	23 M. Trofim	5
Marți	24 M. Cristina	6
Miercuri	25 † Adormirea S. Anei	7
Joi	26 M. Ermolae	8
Vineri	27 † M. Pantelimon	9
Sâmbătă	28 Ap. Prohor	10

Duminică	29 M. Calinic	11
Luni	30 Ap. Sila și Silvan	12
Marți	31 Drept Eudochim	13

August 1918.

Miercuri	1 † Scoat. și 7 Mac.	14
Joi	2 Primul M. Stefan	15
Vineri	3 C. P. Isachie	16
Sâmbătă	4 SS. 7 tin. din Efes	17

Foaia Poporului

se trimete numai
acelora cari plătesc
abonamentul înainte

**Insemnat pentru posesorii împru-
muturilor de războiu anterioare! !!**

Banca ostaustrică agrară și industrială

„OSTBANK“

Cernăuți, strada domnească 2,

primește semnări pentru al VIII-la împrumut de războiu
resp. asigurări pe împrumutul de războiu pentru c. r.
fondul austriac militar pentru văduve și orfani.
până la **31 August** a. c.

Pentru asigurări pe împrumutul de războiu se primesc
drept plată și împrumuturi de războiu lombardate; sem-
nărilor se calculează în acest caz valuta deplină a contului
lombardat, cel puțin însă suma, care a fost de fapt plătită
la timpul său pe împrumutul de războiu lombardat.

Toate informațiile se primesc la „Ostbank“.

Toate afacerile de bancă. — Transacțiuni industriale.

Depărțitură de lemne.

Depuneri — Condițiuni foarte culante.

Internist și medic pentru femei

Dr. Gustav Schifter

s'a întors și ordonează, ca înainte, zilnic dela orele
2—4 d. m. în Cernăuți,

strada domnească Nr. 22.

COMUNICAT.

Vechilor mei clienți precum și p. t. pu-
blicului aduc la cunoștință, că am deschis
din nou sub conducerea mea proprie

în strada templului Nr. 8, partere,

ATELIERUL MEU DENTISTIC,

pentru restituirea modernă a dinților, cel mai
vechiu atelier, de peste trei zeci de ani (1888)
pe piața din Cernăuți, acum înzestrat cu toate
aparatele și întocmirile igienice corespunză-
toare timpului nou și cu electricitate.

Mă recomand prea onoraților pațienți
și p. t. publicului la efectuarea cea mai grabnică
și exactă a tuturor lucrărilor din meseria mea.

E. Kampelmacher

dentist, autorizat de c. r. ministeriul de
interne pentru operațiuni de dinți și con-
cesionat de guvernul țeri.

Molizi, brazi

și alte lemnuri, **netăiate** sau **tăiate**,
cu sau fără ferestea cumpără

— In orice cantitate —

despărțitura pentru lemn

— al —

**băncii ostaustrică agrare
și industriale „Ostbank“,**

Cernăuți, strada domnească 2,

unde se primesc oferte.

Anunț de deschidere.

Am onoarea, de a anunța, că am deschis în Cernăuți

— strada domnească Nr. 9 —

o cafenea nouă

sub titlul

„Cafenea de promenade“

Cafeneaua e un local modern, cu toate conforturile,
plin de aer și lumină și situat în centru, cu o prive-
liște minunată în strada domnească.

Sala de lectură, billiarduri, și gazete din țară și
din străinătate stau p. t. oaspeților la dispoziție.

Băuturi excvisite.

 Serviciu prompt.

Cafegiul:

S. Brandes.

La institutul Röntgen

— (razele x) —

al doctorului

Goldfeld,

Cernăuți, strada poștei Nr. 1,

se primesc cercetări cu razele x (Röntgen) la boale de
plămâni, inimă, stomac precum și alte boale interne.